

PROGRAMACIÓ 2024

La programació de 2024 ve donada sobretot per dues circumstàncies: la primera derivada del debat i conclusions de la Jornada que vam organitzar l'any passat, el 16 de desembre, titulada *5 anys de compromís amb la Memòria*; la segona derivada de la necessitat i pertinència de continuar la feina engegada en alguns eixos de treball. Bé perquè no s'ha acabat o bé perquè no s'han resolt les causes que l'iniciaren: tant sigui perquè han gaudit i segueixen tenint una bona acceptació, com és el cas de l'eix *Dones i Memòria*; o perquè encara no s'ha assolit el que s'esperava, com la reivindicació en l'eix *Impunitats* de convertir la Prefectura Superior de Via Laietana 43 en un centre de memòria i d'interpretació de la tortura.

Al marge dels projectes troncats, la programació s'ampliarà, si cal, amb totes les contingències que vagin apareixent o amb propostes de treball que, pel seu interès, mereixin ser-hi sumades.

Propostes de treball com a conclusions de la Jornada *5 anys de compromís amb la Memòria*.

Valoració prèvia

Fem una valoració positiva de la Jornada, tant pel que fa a l'assistència, com per les tres ponències i el debat posterior, amb bona participació i aportacions molt interessants.

N'extraïem tres idees generals:

Actualment, després d'anys de desenvolupament de projectes i programes de Memòria per part de les administracions i les entitats, cal seguir en la recuperació de la Memòria del "què va passar" en temps de la República i el Franquisme, aprofundint en les recerques i mantenint i incrementant la difusió d'aquests temes cap a la ciutadania i, especialment, cap al jovent, a través del sistema educatiu. Tanmateix, cal accentuar i considerar com a molt important la memòria i difusió del valor ètic dels comportaments de les persones que es van enfrontar al règim franquista, que perseguia sistemàticament l'oposició i la dissidència política i d'identitat. Cal que aquests valors es lliguin amb els problemes actuals i que, en particular, s'enfoquin a valoritzar la lluita antifeixista i a defensar la democràcia.

L'interès d'arribar al jovent ha de passar per fer-li confiança perquè és capaç d'entendre la història, tot i l'amnèsia intencionada. Es ressalta la necessitat de que tothom tingui relat i paraules pròpies.

Actuar tenint en compte el significat conceptual i la història del nostre propi nom: memòria, ateneu i popular.

Propostes de treball

És basant-nos en la concreció d'aquestes idees i en els suggeriments concrets expressats en el mateix debat, que elaborem les següents propostes de treball:

1. Elaboració i publicació d'un Anuari de Memòria Democràtica.

Ens proposem fer un seguiment anual del treball de les administracions en el desenvolupament del seu deure de fer efectiu el Dret a la Memòria.

Aquest any 2024 ens proposem dissenyar l'esquelet de l'informe anual i cercar les persones, universitats o entitat que podrien fer aquesta feina sota la nostra supervisió.

Ens proposem també, fer un seguiment del compliment de les mocions que les administracions locals han portat als plens, a fi i efecte de desenvolupar la Llei de Memòria Estatal en els seus municipis.

D'altra banda, tenim com a objectiu elaborar un Informe/comunicat sobre les eleccions europees convocades pel 9 de juny 2024 i presentar-lo públicament. Proposem fer-ho en un grup de treball amb totes les entitats que formen part de l'Ateneu Memòria Popular.

2. Les altres Memòries. Eix immigracions

Segons les dades del padró a 1 de gener del 2023, a Barcelona hi viuen 1.660.435 persones, el que suposa un augment de l'1,2% respecte l'any anterior i passar pàgina del sotrac que van representar els anys de la pandèmia. L'augment de població no ve d'un repunt de la natalitat, que està sota mínims (el 2022 hi va haver 11.295 altes al padró per naixement i 15.571 baixes per defunció), sinó dels moviments migratoris, que aporten 26.634 veïns. Un 30% dels habitants de Barcelona son nascuts a l'estranger. Si parlem de tot el país, dels vuit milions de catalans que hi ha ara mateix, una cinquena part, més d'1,65 milions, han nascut a l'estranger. Entre aquests n'hi ha de nacionalitzats, de comunitaris i d'una diversitat important de països.

Aquestes persones son portadores d'altres memòries. I amb tota seguretat els seus descendents les comparteixen, atès que és versemblant pensar que molt sovint la memòria es hereditària.

Volem conèixer i difondre les memòries de la immigració perquè la nostra memòria s'ha de construir amb la suma de totes les memòries de la societat actual. Per això, encetarem un nou eix de treball.

Aquest 2024 ens posarem en contacte amb associacions de persones immigrades que tracten la seva memòria i dissenyarem el pla de treball. En primer lloc, ens posarem en contacte amb entitats de persones immigrades que per alguna raó tenen relació amb alguna entitat de l'AMP o amb algun de nosaltres; també ho comentarem amb les administracions, concretament, amb l'Ajuntament de Barcelona.

Metodològicament el projecte *Dones i Memòria* ens pot servir de model per tractar aquesta temàtica (de fet, la tercera biografia del projecte ja correspon a aquesta memòria).

3. Activitat ateneista

Atenent al nostre nom, ens comprometem a treballar en feines i/o tasques ateneistes, és a dir, crear comunitat. Per fer-ho, utilitzarem formats culturals com cinefòrums, clubs de lectura i altres semblants. I ho farem convidant a altres entitats que tenen activitats d'aquestes característiques, proposant-los sumar-nos-hi. És a dir, amb predisposició a l'activació i a l'acompanyament.

3.1. Club de lectura

Proposar al Memorial Democràtic iniciar un treball conjunt de lectura de novel·les de temàtica memorialista. Cal concretar el tema i proposar l'autor/a. Aquest any es faria la posada en marxa amb una lectura.

3.2. Tertúlies

Iniciar un cicle de tertúlies. En un espai i ambient lúdic/informal, amb berenar o esmorzar, a partir de xerrades dirigides per alguna persona del mateix AMP. Acabar el cicle el 16 de desembre, aniversari de la Jornada *5 anys de compromís amb la memòria*, del 16.12.23; amb una conferència amb la participació d'una persona de renom en l'àmbit de la Memòria i/o de la Defensa dels Drets fonamentals. Es proposa que la conferència sigui anual. Dissenyar un programa característic d'aquest cicle que ajudi a ser reconegut com una activitat cultural i social de prestigi i qualitat.

3.3. Moviment veïnal

Amb aquest objectiu ateneista hem de tenir en compte el moviment veïnal amb el que podríem continuar el treball sobre habitatge, iniciat en les jornades *Transformacions urbanes i la problemàtica de l'habitatge a Barcelona*, del 25 al 27 de maig de 2021.

Demandar una reunió amb la Federació d'AAVV per plantejar la qüestió.

4. Qüestions internes

4.1. L'AMP: entitat d'entitats

La primera consideració que cal tenir en compte perquè l'AMP sigui més que la suma de les entitats i augmenti el seu valor de cara a les necessitats de les seves entitats, és conèixer i concretar què volen les pròpies entitats que el formen. A l'assemblea del 16 de desembre es va parlar de Coordinació i de Serveis comuns. Aquest objectiu lliga amb l'objectiu de l'apartat anterior (l'objectiu ateneista) perquè és de lògica que, si volem fer comunitat, la primera que es creï sigui entre les entitats que formen part de l'AMP. En conseqüència, una primera tasca per aquest any és realitzar una trobada (un berenar, un esmorzar o un vermut) amb totes les entitats que formen l'Ateneu Memòria Popular per debatre i avançar en aquest sentit.

Un dels serveis comuns entre les entitats de l'AMP podria ser desenvolupar polítiques conjuntes de difusió de la memòria i/o compartir serveis, com ara disposar de persones que ens ajudin en les tasques burocràtiques (manteniment d'arxius, preparació de la documentació de les subvencions, etc.).

Som conscient dels nostres problemes pressupostaris i de la manca de local propi per poder realitzar una tasca ateneista oberta i que permeti tenir una possibilitat de vivències conjuntes.

Tanmateix, coneixem la solució a la manca de finançament i l'hem proposat a les diferents administracions, en particular, en el debat del projecte de Llei de Memòria de Catalunya: necessitem que les administracions es facin càrrec de les despeses de servei públic que realitzem.

Tanmateix, i situats en la realitat present, seguirem optant a subvencions lligades tant como sigui possible a l'activitat dissenyada prèviament; farem servir locals de les administracions, singularment el centre de La Model; i aprofitarem al màxim les possibilitats que ens ofereix CCOO (a qui no podem res més que agrair) d'usar els seus locals. Ara es concreten, sobretot, en l'ús en exclusiva del despatx 122 de la primera planta com a despatx, i amb l'Espai Assemblea amb els serveis tècnics necessaris (prèvia sol·licitud) per la realització de reunions i activitats. Segons les informacions que tenim, al finalitzar les obres de l'edifici de Via Laietana 16, possiblement podrem disposar d'altres espais compartint-los amb altres entitats, cosa que facilitarà l'objectiu de fer comunitat i acostar-nos més a les tasques ateneïstes.

4.2. Campanya d'afiliació

En el debat de l'assemblea del 16 de desembre també va sorgir la necessitat, lligada a l'objectiu "d'activació i acompanyament", d'ampliar l'afiliació, més que per una necessitat econòmica (la nostra baixa quota no pot resoldre aquesta qüestió), per la simple i poderosa raó que el nombre de persones i entitats dona el pes de l'entitat i la seva influència.

Cal decidir si volem fer una campanya forta i concreta d'increment de l'afiliació o si ens conjurem per fer una campanya quotidiana i persistent, de manera que cada una de les persones que formem l'AMP faci seva la necessitat de créixer i es converteixi en difusora de l'entitat. Alhora, cal que no deixem passar cap de les possibilitats, molt concretament cada una de les activitats organitzades per l'AMP, per convidar a les persones que hi assisteixin a sumar-se a l'entitat; així com recordar-ho en l'activitat comunicativa (correu, web i xarxes).

Propostes de treball en eixos de projectes anteriors

1. Eix Dones i Memòria

1.1 Vides i treball a la Barcelona del segle XX

El projecte que vàrem dissenyar i aprovar l'any 2022 i del que l'any passat vàrem implementar i difondre, segueix caminant. Enguany hi ha previstes les següents activitats:

- ✓ Realitzades, del 7 al 9 de febrer, les Jornades Internacionals en Didàctica de les Ciències Socials, a la Universitat Autònoma de Barcelona. La participació de l'Ateneu va consistir en la presentació del Projecte Pedagògic de Dones i Memòria, atès que les jornades eren molt centrades en la didàctica de les ciències socials i la memòria. <https://webs.uab.cat/jornadesdcs/>
- ✓ El projecte als IES Milà i Fontanals i Joan Brossa està funcionant en diferents formats i a final de curs se'n farà la valoració.
- ✓ Ampliació de biografies del projecte. La publicació de quatre biografies localitzades al Poble Sec durant el s. XX, adaptades a primària, està en curs. També s'han ampliat les biografies escrites amb àudios que les acompanyen.

- ✓ Formació de professorat al màster de professors de secundària de la Universitat de Barcelona i la Universitat Autònoma de Barcelona, amb dues sessions de treball al febrer i al maig.
- ✓ Participació, el novembre, al II Congreso Internacional de Historia con Memoria, de Navarra, on presentarem una proposta de comunicació del projecte pedagògic de Dones i Memòria. Pendent de confirmació <https://congresohistoriaconmemoria-enlaeducacion.org/>

1.2 Patronato de la Mujer

Conjuntament amb el grup de suport de dones represaliades pel Patronato de la Mujer, treballarem per difondre la nefasta memòria d'aquesta institució del franquisme que va perdurar fins ben entrada la democràcia.

Defensem que les dones que hi varen ser han de ser reconegudes com a represaliades del Franquisme i, com a tals, han de ser mereixedores de l'obertura, tant a l'Estat espanyol, com a Catalunya, de processos de veritat, justícia, reparació i garantia de no repetició, respecte les múltiples violacions de drets humans que varen patir.

És per això que hem recolzat les esmenes que aquest grup ha presentat als grups parlamentaris de Catalunya perquè s'incorporin a la Llei de Memòria de Catalunya. Com AMP hem fet saber a aquests grups, així com a la Consellera de Justícia, el nostre suport i predisposició a treballar conjuntament en l'adequació de les esmenes en el text de la Llei.

2. Eix Impunitats

Reivindicació de la conversió de Via Laietana 43 en un espai de Memòria i centre d'interpretació de la tortura

Naturalment, també durant el 2024, continuarem amb la reivindicació de la conversió de la Prefectura Superior de Policia de Via Laietana 43 en Espai de Memòria i interpretació de la tortura. En l'actual moment històric, del nostre país i del món en general, ens sembla pertinent, quan parlem d'aquest eix de treball, retornar a una de les reflexions sorgides en el debat del 16D: quan reivindicuem que la prefectura esdevingui un espai de memòria i d'interpretació de la tortura, ressaltarem molt especialment els valors ètics de les persones que hi foren portades, perquè volem que no s'esborrin les lluites i reivindicacions de les persones que en la dictadura aspiraven a la llibertat i lluitaren contra el franquisme.

Volem que l'edifici es reconverteixi en un lloc de memòria per recordar quina ètica, quines conviccions i quines necessitats havien impulsat a un sector de la ciutadania, alguns i algunes molt joves, a actuar i lluitar contra la dictadura i a favor de les llibertats democràtiques i nacionals.

Volem que les seves conductes i el seu exemple, ens serveixi de lliçó. Perquè tenim necessitat de no abandonar la lluita contra els feixismes, tinguin la cara que tinguin en el nostre present.

- ✓ Situem-nos ja a la feina d'aquest any 2024:

Recordem que La Llei 20/2022, de 19 d'octubre de Memòria Democràtica, regula en el seu article 49 els anomenats "Llocs de memòria democràtica". En el seu article 50 preveu que el procediment per a la declaració d'un lloc de memòria democràtica podrà incoar-se d'ofici per la Direcció General competent en matèria de memòria democràtica, o a instància d'entitats que promoguin i difonguin la memòria democràtica.

És per això que, l'11 de gener de l'any 2023, vam presentar una sol·licitud amb els procediments requerits per demanar la incoació del corresponent procediment per a la declaració de la Prefectura de Via Laietana 43 com a lloc de memòria democràtica.

El 4 de maig de 2023 vam rebre, via email, acusament de rebuda de la petició per part de la subdirecció general d'ajuda a les víctimes de la Guerra Civil i la Dictadura, que depèn de la Direcció General de Memòria Democràtica, en referència a l'expedient LM-01-2023, iniciat amb la nostra petició. En la comunicació s'informava, que, en aquella data, l'inventari Estatal de Llocs de Memòria Democràtica incorporava exclusivament els que ja venien indicats a la pròpia LMD 20/2022, la llista dels quals es troba publicada a: <https://www.mpr.gob.es/memoriademocratica/Paginas/InventarioLugares/buscador.aspx>. A més, s'informava que la Direcció General es trobava encara preparant el desenvolupament normatiu i institucional de la llei per tal d'incorporar nous bens a l'inventari. Per tal de poder estudiar la petició de l'Ateneu Memòria Popular, ens tornaven a demanar una sèrie de documentació que ja havíem presentat amb la pròpia sol·licitud, i que vam tornar a enviar quedant pendents fins a data actual de novetats en el mateix.

Tornarem a demanar per via administrativa informació sobre l'evolució de l'expedient.

Hem escrit una carta al Secretario de Estado, de la que encara no hem rebut resposta, on li exigim l'acceleració d'aquesta qüestió.

El mes d'octubre, discutirem i decidirem la nostra implicació dins la Campanya "Via Laietana 43: fem Memòria, fem Justícia".

A la Jornada del 16D, es feu la proposta d'elaborar un programa que parli, conjuntament, com ens imaginem l'Espai de Memòria de la Prefectura, per evitar que es dupliqui la proposta que s'acull a la Model.

Per fer-ho, pensem que caldria, en primer lloc, fer un recull del que ja existeix. Coneixem un primer projecte realitzat per l'Ajuntament de Barcelona. També la cartografia elaborada pel mateix Ajuntament sobre els diferents llocs de la repressió franquista a Barcelona.

A partir d'aquest dos informes, no descartem treballar en aquesta línia, tot i que serà difícil que puguem assumir-la aquest any.

3. Altres

3.1. Jornades Transfrontereres

Aquest any participarem en aquestes jornades que s'organitzaran l'última setmana de setembre a la Rioja. Quan arribi el moment decidirem de quina manera.

3.2. Llei de Memòria de Catalunya

Seguiment de la tramitació al Parlament de Catalunya.

3.3. Presentació a finals del mes de maig del llibre "Matías Sangüesa Guimerà, una vida al servei del poble"

La vida de l'alcalde de Morella, president de la Diputació de Castelló i destacat dirigent d'Izquierda Republicana, figura fonamental per entendre els Ports i el País Valencià del primer terç del segle XX, especialment durant els anys de la Segona República.

Hi han participat membres del Grup per la Recerca de la Memòria Històrica de Castelló, com Maribel Peris, Francisco Mezquita, Juan Luis Porcar i Teresa Armengot, així com membres del

Centre d'Estudis dels Ports, com Lluís Meseguer (també membre del GRMHC), Carles Ripollés, i Pep Querol (que faria de coordinador), i l'expresident de la Generalitat Valenciana Ximo Puig autor de la presentació del llibre, i el toc de qualitat dels descendents de Sangüesa, Marc Sangüesa i Jordi Tàrrega (així mateix, membre del GRHMC), les ànimes d'aquest treball.

3.4. Pla de Comunicació

En l'àmbit de la comunicació de l'Ateneu –que té lloc a través del correu electrònic adreçat a totes les nostres socis i sòcies i contactes, la [pàgina web](#), el nostre canal de [Youtube](#) i les xarxes socials [Facebook](#) i [X](#)– ens proposem d'incrementar la difusió tant de l'activitat pròpia com la de les entitats que aixopluguem. Augmentar la capacitat d'impacte a través dels mitjans proposats és una tasca cabdal en l'era digital. Dinàmica que, a més a més, constitueix un cercle virtuós: major difusió d'activitats i accions genera un major seguiment que, així, amplia l'impacte de totes les iniciatives desplegades.

D'aquesta manera, la nostra entitat es planteja els següents objectius per a l'any en curs:

1. Augmentar el volum de publicacions i difusió de continguts, així com la seva generació.
2. Incrementar el nombre de seguidors a les xarxes socials existents.
3. Augmentar el nombre d'interaccions amb els perfils de les entitats sòcies.
4. Desenvolupar la coordinació amb les associacions per tal d'amplificar la difusió.
5. Fer el salt a xarxes socials en què actualment no tenim presència i que ens permetin apropar-nos a les generacions més joves, com ara Instagram.

Per tal de dur a bon terme aquests objectius en matèria comunicativa proposem articular almenys dos mitjans:

1. Una comissió específica en matèria comunicativa, que compti amb representants de les entitats i que serveixi, alhora, com a canal de comunicació directe bidireccional i com a eina per augmentar la cooperació i la coordinació comunicatives.
2. Un calendari unificat al nostre web que constitueixi una autèntica agenda cultural relativa a les activitats i accions memorialistes desenvolupades al nostre àmbit territorial.

3.5 Participació del Consell de Memorial Democràtic

Seguir participant en aquest i a qualsevol organisme relacionat amb la Memòria de qualsevol administració.

Tenim l'objectiu que la Generalitat elabori un Pla estratègic dissenyat en col·laboració de les Entitats.

Així mateix, demanem a l'Ajuntament de Barcelona una política de memòria clara i coneguda amb la distribució de competències dels diferents llocs de memòria de la ciutat. I, també, amb la nostra participació i col·laboració en el disseny de qualsevol Pla de Memòria.

3.6 Implementació del Manual de Documentació arxivística

Gràcies a l'acompanyament fet per l'Àngel Martí, s'ha dut a terme el projecte d'ordenació de l'arxiu de l'AMP. S'ha fet una tasca prèvia per poder identificar, repensar i organitzar millor l'organització documental de l'entitat. En aquest sentit, i després d'un profund anàlisi de l'estat de la situació i un estudi i primera proposta de com s'hauria d'organitzar tota la documentació de l'AMP, l'Àngel ens ha presentat el "Manual de Gestió Documental". En una segona fase, en la que ens trobem actualment, s'està fent un estudi detallat amb l'Àngel i la persona responsable de la gestió documental (la Secretària de la junta) per acabar de polir el sistema de gestió documental i prendre les mesures necessàries per a implementar el Manual i assegurarà que se segueix implementant en el futur.